І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь... — Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 51. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 17-го БЕРЕЗНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 17, 1959 No. 51. РІК LXVI.

В КОНГРЕСІ ПОЧАЛИСЯ ДЕБАТИ ПРО ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ

АЙЗЕНГАВЕР ВИМАГАЄ $ 3.9 БІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ НА ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ; КОНГРЕС ПРИЙНЯВ ЦЕЙ ПРОЄКТ БЕЗ ЕНТУЗІЯЗМУ

Вашингтон. — 16. березня почалися в Конгресі дебати над допомогою закордонові, на яку президент Айзенгавер вимагає 3,900,000,000 долярів, це значить майже тільки само, що й минулого року. Але в 1958 році Конгрес зменшив був цю суму на 650 мільйонів. Сподіваються, що й цього року буде також вимагана Президентом сума зменшена, бо члени Конгресу в загальному не радо ухвалюють видатки на допомогу закордонним країнам, коли немає грошей на публічні роботи в цій країні. В першому дні дебати зізнаватиме виконний державн. секретар Крістіян А. Гертер, який заступає хворого Доллеса. Після будуть переслухання в Сенатській Комісії Закордонних Справ. Президент Айзенгавер 13го березня вислав до Конгресу окреме звернення, в якому вимагає 3,930,000,000 долярів на економічну, військову і технічну допомогу закордонним країнам в рямках взаємної програми безпеки на фінансовий рік, що починається 1го липня цього року. Президент заначив, що це є мінімальна сума — потрібна на те, щоб ЗДА та їх союзники могли перемогти щораз то більшу „комуністичну небезпеку почати війну нуклеарного знищення". Айзенгавер згадує берлінську проблему, яка є типічною для комуністичної тактики використовувати всіми засобами несупокій у світі. „В Европі, остерігає Президент, СССР висловив свої домагання в справі Берліну, які, якщо не будуть змінені, мати можуть небезпечні наслідки". ЗДА давніше допомагали членам НАТО розбудовувати свою економіку і збройні сили. Вони мусять це зробити і тепер, щоб держави Північно-Атлантійського Порозуміння могли дістати додаткову могучу зброю, потрібну на те, щоб можна було протиставитися новій загрозі. Обидві палати Конгресу не дуже ентузіястично прийняли це звернення Президента, і сенатори і конгресмени заявляють, що треба буде поважно зменшити ту суму, якої вимагає Президент на допомогу закордоні. І так голова Сенатської Комісії Закордонних Справ сенатор Дж. В. Фулбрайт заявив, що цим очолювана комісія „переведе поважну операцію" на вимаганій сумі. Подібно висловився і голова закордонної Комісії в Палаті конгресмен Томас Е. Морган. Президент сказав, що не є нашою „ціллю, щоб „ЗДА були найбагатшою країною на кладовищі світу", який хоче завоювати СССР. — День пізніше, це значить 14-го березня Президентський Комітет для Вивчення Військової Допомогової Програми рекомендував, що запросктовану Айзенгавером суму на допомогу закордонові треба збільшити на 400,000,000 долярів, це значить, що на цю ціль мали б видати ЗДА в 1960 році 4,300,000,000 долярів. Цей комітет наименував був Президент 24 листопада 1958 року, і його очолює колишній підсекретар армії Вільям Г. Дрейпер. Президент Айзенгавер заявив, був у своєму зверненні до Конгресу, що Комітет Дрейпера рекомендуватиме збільшення суми на допомогу закордоні, головним чином по військову допомогу — на нову зброю для держав НАТО.

Шефи штабу вірять в мілітарну перевагу і перемогу Заходу

Шеф штабу армії ген. Максвелл Д. Тейлор

Вашингтон. — Ген. Максвелл Д. Тейлор, шеф штабу армії ЗДА, виступаючи минулого тижня в сенатській комісії із заявою в справі мілітарної готовости ЗДА, стверджив, що Захід може починати і вести затяжну наземну війну в середній Европі із збройними силами совєтських сателітів з усіма видами на переможення. Тейлор переконаний, що у випадку збройного конфлікту за Берлін Совєти кинуть проти Заходу в першій мірі збройні сили сателітних держав, не ангажуючи своїх, так, як це вони робили на Кореї. В такому випадку, ЗДА і Захід не будуть мати потреби застосувати атомову і нуклеарну зброю. Водночас із цим ген. Тейлор висловився критично про пляни през. Айзенгавера в справі редукції збройних сил ЗДА, зокрема армії та корпусу морської піхоти, заявляючи, що в сучасній ситуації це може мати шкідливий вплив на мілітарну ситуацію Заходу. Підтримав през. Айзенгавер і в справі бюджету і в справі Берліну шеф штабу летунських збройних сил ЗДА ген. Томас Д. Вайт, заявляючи, що застереження командування летунства в справі оборонного бюджету є несуттєві і стверджуючи, що становище през. Айзенгавера в справі можливости нуклеарної війни за Берлін є правильне. На думку ген. Вайта берлінська проблема є в першій мірі політичною, але водночас із цим вона є куди більш поважною, як були останні середньо-східня і Тайванська кризи. Вайт стверджив теж, що об'єднані шефи штабів мають розроблені і готові пляни акції для різних можливостей у зв'язку з берлінською кризою.

Пентагон витратив $ 7.5 більйона на перестарілу зброю

Вашингтон. — Департамент оборони в 1958 році витратив 7.5 більйона долярів на перестарілу або непотрібну зброю. Один більйон долярів видано на такі речі, яких військовість зовсім не потребує і не може їх вживати. Але найбільше грошей із цього „втраченого" 7.5 більйона — видано на зброю, яка після її продукції виявилася перестарілою. І так в минулому році летунство вирішило, що майбутність мають тільки балістичні керовані ракети, і внаслідок цього припинено продукцію джетових керованих ракет із програми „Наваго", яка коштувала 75 мільйонів дол. Фльота припинила працю над продукцією протилетунських ракет „Регулюс" і гідропляни, витративши на них 278 мільйонів долярів. На такі недокінчені проєкти витрачено 1.5 більйона долярів. Голова підкомісії збройних сил в Палаті Репрезентантів конгресмен Джордж Магон заявив, що дуже часто ці помилки в видатках на оборону є оправдані, бо помиляються військові фахівці. Та деколи Пентагон видавав непотрібно великі суми тому, що не було координації.

Франція відтягає третину своєї фльоти з-під команди НАТО

Париж. — Французький уряд повідомив головного командувача збройних сил Північно-атлантійського Пакту (НАТО) генерала Лориса Норстеда, що у випадку війни вона зберігатиме власне командування над третиною французької фльоти, яка мала підлягати міжнародному командуванню в рямцях військового зверхництва НАТО. Дві треті французької фльоти включені до НАТО, але стоять там під командуванням французьких старшин. Хоча заповіджена зміна мас — за твердженням фахівців — суто теоретичне значення і не актуальна в теперішньому часі миру, проте вона означає політичну демонстрацію проти ЗДА й Англії, що мають в НАТО більшість командних становищ. Це рішення ґресові коментатори в'яжуть безпосередньо з гнівом президента де Голя з приводу негативного становища американського Сенату супроти проєкту передачі Франції атомового підводного човна, що його де Голеві обіцяв був державний секретар Доллес. В американському Сенаті бояться, що насичення французьких збройних сил комуністами погрожує зрадженням Москві тайн конструкції американських підводних човнів, якщо одно з них стане власністю Франції. В політичних колах ЗДА й Англії тавують цю останню демонстрацію Франції, як дуже не на часі, бо під час найбільшого розпалу Берлінської кризи.

НЮ ЙОРК ВШАНУВАВ РОКОВИНИ Т. ШЕВЧЕНКА КОНЦЕРТОМ-АКАДЕМІЄЮ

Ню Йорк. — В неділю 15 березня ц. р. заходами Комітету Об'єднаних організацій п. Ню Йорку і Товариства ім. Шевченка відбувся в залі Вашингтон Ірвінг Гай-скул в Ню Йорку Шевченківський концерт, присвячений 145-им роковинам з дня народження Т. Шевченка. Промову на тему „Шевченко і сучасність" виголосив д-р Богдан Романчук, перевівши в ній тезу, що внаслідку зматеріялізування нашого світогляду і способу життя — Шевченкові слова не доходять до сердець і умів нинішніх американських українців, які ставляться до щорічних Шевченкових святкувань радше, як до традиційної формальности, та закликав до зміни цієї духової настанови. Промову англійською мовою виголосив адв. Іван Флис, підкреслив необхідність ширення знання про Шевченка і його ідеї між народженою тут молоддю українського роду та висловив переконання, що не повторяться історичні нещастя, коли в 1918 р. уряд ЗДА не мав зрозуміння для української самостійности. У концертово-вокальній частині — Марія Лисоґір відспівала три пісні до слів Шевченка, Валя Калин віддеклямувала уривки з поеми „Неофіти" і капеля Бандуристів ім. Г. Хоткевича під орудою Романа Левицького відіграла два твори до слів Шевченка, при чому вперше виконано „Гамалія" композиції Р. Левицького. Чоловічий хор з Перт Амбою, Н. Дж., „Гомін" під орудою М. Кормелюка відспівав низку пісень, із солістами Е. Науменком (тенор) і П. Федаком (баритон). Велика зала була майже повна.

АДЕНАУЕР ПЕРЕДБАЧУЄ ЦІЛУ СЕРІЮ КОНФЕРЕНЦІЙ „НА ВЕРШИНАХ"

Канцлер Західньої Німеччини Конрад Аденауер

Бонн. — Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер заявив, що Захід повинен бути готов до цілої серії конференцій „на вершинах", як пічнуться, мабуть, в кілька місяців після першої конференції, що відбудеться ще в цьому році. Попередить її конференція міністрів західних держав, як підготова до міністрів закордонних справ із Совєтами, що її західні держави пропонують відбути в Женеві в травні цього року. Аденауер ствердив ще раз, що він „не зійшов з ума, щоб вірити, що може впливати на англійську політику" і тому заперечив запит журналіста, наче б він старався вплинути на англійського прем'єра Мекміллена під час минулотижневої зустрічі з ним, щоб Мекміллен змінив свою політику. Навпаки, ствердив Аденауер, — між ним і Мекмілленом устійнено повну згоду. Аденауер висловив свої завваги у великій політичній промові, що її виголосив в Ганновері. Він таврував лідера соціялдемократів Еріха Олленгауера, який після розмови з Хрущовом у східньому Берліні публічно критикував офіційну західньо-німецьку закордонну політику. Такі заяви, мовляв, можуть тільки використати для своїх цілей большевики. Аденауер заявив з притиском, що поки він стоїть на чолі уряду Німецької Федеративної Республіки, до того часу мир з Німеччиною не може бути ній продиктований, а тільки підписаний на добровільній базі. У цьому пункті, мовляв, він покладається на підтримку збоку західних держав. Аденауер не вірить, щоб Совєти хотіли війни. Зате він не сумнівається, що ціллю совєтської політики є панування над цілим Берліном і цілою Німеччиною і як одну з головних причин цього назвав могутню господарську силу блоку шістьох західньо - европейських держав, з'єднаних в Спільному Господарському Ринку. Погляд Аденауера щодо неминучости конференції „на вершинах" поділяють також керівні англійські кола — стверджують часописи у звідомленнях з Лондону. Те саме переконання панує в Парижі, ба навіть у Вашингтоні, дарма що в уряді і Конгресі ЗДА ставляться тепер може навіть із ще більшою нехіттю до концепції конференції голів урядів, ніж це було рік тому, коли ще закордонну політику безпосередньо вів державний секретар Доллес. Зрештою, канцлер Аденауер висловив переконання, що Доллес візьме участь в найближчій конференції міністрів закордонних справ, чи пак конференції голів урядів. Думку Аденауера, що Совєти хочуть опанувати західній Берлін, потвердив заступник державного секретаря ДагласДіллон у телевізійній програмі в минулу неділю в Ню Орліні. Ціллю совєтської політики — сказав він — є виелімінувати зовсім західні впливи в Східній Німеччині та підпорядкувати собі 2 мільйони німців із теперішньої вільної частини Берліну, на що Захід не може погодитись. На цю тему, як узагалі про Берлінську кризу, промовлятиме до народу президент Д. Д. Айзенгавер в понеділок 16 ц. м. в год. 9:30 веч. через усі радіостанції, але — за газетними відомостями — він не виявить ніяких нових подробиць з ділянки закордонної політики Америки поки не переведе наради з англійським прем'єром Мекмілленом, який в четвер цього тижня прибуде до Вашингтону. Мабуть ще перед першою розмовою Мекміллена з Айзенгавером — Мекміллен нараджуватиметься з недужим державним секретарем Дж. Ф. Доллесом.

Президент зорганізував Федеральну Наукову і Технологічну Раду

Вашингтон. — 14-го березня президент Айзенгавер утворив Федеральну Наукову і Технологічну Раду, ціллю якої є скріпити і координувати наукову активність в цій країні. На голову цієї Ради наименував Президент свого окремого дорадника в наукових справах д-ра Джеймса Р. Кілліяна, який є на відпустці зглядно як президент Массачусетського Інституту. Іншими членами цієї ради будуть представники різних урядових агенцій. В окремій заяві Президент сказав: „Вірю, що нова Федеральна Наукова і Технологічна Рада з успіхом допоможе осягнути поліпшення способів, якими федеральний уряд підтримує науку." Організацію цієї ради ще в грудні минулого року рекомендував Науковий Дорадчий Комітет. Рада повинна сприяти розвиткові наук та заохочувати урядові агенції до збільшування змагань в цій ділянці.

Совєтські пробні експльозії збільшили кількість радіяції в повітрі

Вашингтон. — Науковий член Комісії Атомової Енергії д-р Віллард Ф. Лібі звітує, що СССР своїми інтенсивними пробними атомовими експльозіями минулої осени на два рази збільшили кількість атомової радіяції в повітрі. Д-р Лібі твердить, що, згідно з науковими передбачуваннями, ця радіяція має цього року впасти на землю, де збільшить кількість радіяції в повітрі, головним чином зложеної з відпадків т. зв. стронтію-90, в північній півкулі, бо совєтські проби відбувалися недалеко Північного бігуна. Від 30 вересня до 25 жовтня 1958 року СССР випробував 14 водневих бомб, і ті проби були „найбрудніші" (найбільше збільшували радіяцію). ЗДА винайшли т. зв. „чисті" бомби, радіяція з них є зменшена. Цього року ЗДА переводили пробні експльозії меншої атомової зброї під землею, і тим способом дуже зредукували радіяцію. Д-р Лібі проєктує, щоб обі держави погодилися проби атомової експльозії переводити під землею. Сила радіяції від совєтських пробних експльозій виносила стільки, скільки виносила б від вибуху бомб що мають силу 20 мільйонів тонн вибухового матеріялу ТНТ.

Д-Р ВОЛ. ОРЕНЧУК ПЕРЕЙНЯВ ПОСТ ОРГАНІЗАТОРА УНС НА ЗАХІДНІ СТЕЙТИ

Д-р Володимир Оренчук, відомий союзовий, культурний і громадський діяч, перейняв тепер відповідальний пост організатора Українського Народного Союзу на західні стейти: Каліфорнія, Орегон і Вашингтон. Приїхавши до цієї країни в 1949-му році, д-р Оренчук вже в тому самому році став членом УНСоюзу разом зі своєю родиною. Вже після піврічної праці його обрано секретарем Відділу УНСоюзу в Лудлові, Мас., і ту функцію він сповняв упродовж п'ять років, дбаючи та причинившись до росту і розвитку Відділу. В 1951-у році він зорганізував новий Відділ у Спрінгфілді, Мас., створивши там в той спосіб нову поважну базу не тільки союзової, але й загально-громадської і культурної активности. В 1956-му році д-р Оренчук переїхав до Шикаґа, де на місцевому університеті здобув ступінь магістра бібліотекарських наук та став працювати в цій професії в управі міста. Працюючи в місцевому Відділі УНСоюзу ч. полк. Є. Коновальця був він обраний на заступника голови того Відділу. За активність в УНСоюзі був обраний делегатом на дві останні конвенції УНСоюзу. Крім союзової праці, д-р Вол. Оренчук весь час працює і в інших ділянках суспільного життя. Він був головою Союзу б. Політичних В'язнів в Ню Йорку, головою Відділу УККомітету в Лудлові, що його репрезентував також на Конгресі Американських Українців, був головою організаційної комісії при Об'єднанню Українських Організацій в Шикаго та співробітником місцевого тижневика „Українське Життя". В липні 1958-го року д-р Оренчук одержав працю в Каліфорнійському університеті, і хоч далеко віддалений від українського середовища, він все ж таки бере активну участь і його життя на новому терені. Крім того, д-р Оренчук працює науково та є активним членом НТШ. Перебравши тепер пост організатора УНС на три стейти над Пацифіком д-р Оренчук починає новий період своєї союзово-громадської активности, з якою УНСоюз і вся наша громада зв'язує великі надії на поширення і збільшення та скріплення українського стану посідання та українського розвитку над Тихим океаном.

Головою Об'єднання Мистців Українців в Америці переобраний С. Гординський

Ню Йорк. — В неділю дня 15 березня ц. р. в залі ЛМ-Клюбу в Ню Йорку відбулися загальні збори Об'єднання Мистців Українців в Америці — найбільшої української мистецької організації у вільному світі. Голова ОМУА Святослав Гординський виголосив довшу доповідь про стан сучасного українського мистецтва в Україні і на еміграції, яка викликала живу дискусію. В дискусії заторкнено такі справи, як „соцреалізм" на Україні, справи виставок, мистецької критики і різних конкурсів, що їх проголошують українські установи. У звіті з діяльности управи ОМУА проф. Сергій Литвиненко ствердив зріст зацікавлення мистецтвом серед українського суспільства у вільному світі, що виявилося в численному відвідуванні мистецьких виставок і в закуповуванні образів і скульптур. Усіх виставок влаштувало ОУМА на протязі трьох років 13 і їх відвідало понад 3,600 глядачів. Після звітів і дискусії обрано нову управу ОУМА в складі: С. Гординський — голова, П. Андрусів і С. Литвиненко — заступники голови, Роман Пачовський — секретар, Іван Палívода — скарбник і А. Малюца, П. Меґик, Л. Кузьма та Л. Морозова — члени управи. Водночас вибрано і жюрі найближчої мистецької виставки — в складі: С. Литвиненко, А. Малюца, В. Січинський, П. Меґик і Д. Горняткевич.

В Ню Йорку відбулося відкриття виставки образів С. Кіндзерявого-Пастухова

Ню Йорк. — Заходом Об'єднання Мистців Українців в Америці відбулося в неділю 15 березня ц. р., в залях Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку відкриття виставки образів маляра С. Кіндзерявого-Пастухова. Відкрив виставку короткою промовою заступник голови ОМУА проф. Сергій Литвиненко, вітаючи гостей і бажаючи успіхів мистцеві з його другою уже виставкою у Ню Йорку. На виставці показані 27 праць — краєвидів, портретів і образів з релігійною тематикою. Триватиме виставка до 29 березня ц. р. і відкрита вона в суботи (від год. 8-ої до 10 вечора і в неділі від 12 в полудне до 8-ої вечора).

На Кипрі проголошено кривавий баланс 4-річної війни

Нікозія. — Протягом 4-річної війни на Кипрі, веденої між підпільно-грецькою революційною організацією ЕОКА та англійською адміністрацією згинуло загалом 601 особа та було ранених 1,260. З того, на рахунок ЕОКА згинуло 393 згинувших здебільша в індивідуальних замахах, при чому більшість жертв були греки, що їх вбито ніби як зрадників національної справи. Окрему групу становлять турки, жертви греко-турецьких розправ; згинуло їх 115 осіб. Найменше згинуло самих бойовиків — у перестрілках з поліцією і військом, чи внаслідку судових засудів смерти. Підпільна організація ЕОКА склала у призначених для цієї цілі збірних пунктах всю зброю; м. ін. 2,000 бомб і 2,300 фунтів вибухових матеріялів. Всі юнаки, які скривалися, вернулися до своїх родин і включились назад в нормальне життя. Командант кипрсько - грецького підпілля полк. Грівас заявив у пресовому інтерв'ю, що він не задумує брати участь в активному політичному житті ані на Кипрі ані в Греції. Він ще раз закликав всіх кипрських греків до підпорядкування себе архиєпископові Макаріосові, який підписав, разом із прем'єрами Англії, Греції і Туреччини, договір про перетворення Кипру у самостійну республіку. Між Грецією і Туреччиною значно покращали взаємини. На Кипрі настав мир.

Д-р Юрій Кушнір відкрив лікарську практику в Ню Йорку

Ню Йорк. — Досить поважний гурт українських професіоналістів у цій метрополії збагатився ще одною силою, цим разом новим лікарем-стоматологом. Є ним д-р Юрій Кушнір, що відкрив свою дентистичну практику при 205 Іст 10-ій вулиці біля 2-ої евеню. Д-р Кушнір закінчив дентистичні студії ще в Німеччині, одержавши там докторський диплом. Згідно з вимогами американських законів, д-р Кушнір повторив свої дентистичні студії ще на Нюйоркському університеті, закінчивши їх з відзначенням. Працюючи на дитячій клініці в Ню Йорку, д-р Кушнір одержав недавно дозвіл на відкриття власної дентистичної практики, що цілком певно привітає місцева українська громада, збільшившись ще одного громадянина-професіоналіста. Д-р Юрій Кушнір є членом Т-ва „Свобода", 194-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку.

В АМЕРИЦІ

● Моррісові Зовнові із Брукліну, Н. Й., незабаром сповниться сто років, але він все ще працює по 6 днів на тиждень у підприємстві свого сина. Він ніколи не п'є, не курить і не носить окулярів, але весь час має на голові капелюх, бо не хоче, щоб лисина його облисілу голову. Він прибув до ЗДА в 1896 році з Росії, має 4 дітей, 9 онуків, 14 правнуків і очікує на праправнука. Кожного дня Зовн відбуває пішу прогулянку на віддаль одна — дві милі.

● Пані Айзенгавер в суботу, 14-го грудня дістала почесний докторат права в Каледжі св. Йосифа, в Еммітсбургу, Мериленд, що лежить недалеко від фарми Президента в Геттисбургу. Пані Айзенгавер їздила на церемонію надання почесного докторату разом із Президентом. В 1946 році вона дістала почесний докторат літератури від Жіночого Каледжу в Денвері, Колорадо.

● Після останнього збільшення податку на цигарки в Нюйоркському стейті, від кожної пачки цигарок треба буде платити 13 або й 14 центів податку: Федерального — 7 центів, стейтового — 5 і місцевого — 1 або 2 центі, залежно від того, на скільки місцева рада збільшить цей податок.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● Шевченківська сесія УВАН відбулася дня 1-го березня ц. р. в УНДомі у Вінніпегу. Сесію провадив д-р М. Мандрика. Доповіді виголосили: проф. Ір. Руднинський, п. В. „Новосад і панна О. Роменда. На сесії вручено „грамоту признання" пані Мирі Лозенко-Гаас за її працю над перекладами Шевченка на англійську мову.

● За почином Союзу Українських Студентських Організацій Америки (СУСТА) відбудеться дня 4-го квітня, в Колумбійському Університеті в Ню Йорку Міжнародна Студентська Конференція на тему „Московський імперіялізм". В конференції візьмуть участь представники українських, литовських, латвійських, естонських, мадярських, польських, румунських і білоруських студентів в Америці.

● Богдан Стебельський мистець і мистецький критик, співредактор „Гомону України" в Торонті, здобув на Українському Вільному Університеті ступінь доктора філософії, обороняючи дисертацію наукової праці на тему „Періоди розвитку дитячого рисунку від 1-го до 18-го року життя в світлі психології, педагогії і мистецтвознавства".

● Кадет Василь Лев, син проф. Василя Лева із Скрентону студент скрентонського університету став повноправним членом Компанії Р-5 університетського з'єднання стрільців ім. ген. Першинга. Її одержав під час військової урочистости, що відбулася в січні ц. р. в Грін Ридж Клаб у Скрентоні, нагороду за видатні успіхи, зокрема за зразкову військову поведінку на тренінгах. Повідомлення про урочистості і надання нагороди кадетові Василеві Левові було надруковане в університетському часописі „Ді Аквінас" з 16 січня 1959 р.

У СВІТІ

● Нікіта Хрущов, який нібито перестав пити горілку, випивавши собі нею нирки, на прийнятті в совєтському посольстві у Східньому Берліні у вівторок 10-го ц. м. що 15 хвилин випивав по чарці. Він спиняв біля кожного з буфетів у шістьох кімнатах амбасади, де було прийняття і брав чарку з таць, що їх обносили кельнери. Кожне його слово, що він говорив по-російськи, перекладач вигукував по-німецьки.

● Московська газета „Совєтська Росія" з приводу призначення Клер Бут Люс, колишньої американської амбасадорки в Італії, амбасадором в Бразилії, пише, що вона іде до тієї країни для того, щоб здійснювати ідею свого чоловіка, видавця журналу „Лук" — поділити Болівію між її сусідами. Недавня стаття в „Лук" на цю тему дала добру нагоду комуністам використати націоналістичні почуття болівійців, які влаштували в столиці Болівії антиамериканську демонстрацію.

● У Назареті збудують нову церкву Благовіщення на тому місці, де за біблійним переказом ангел заповів Діві Марії, що Вона породить сина Ісуса. Ватикан затвердив плян будови на $2,000,000. Будуватиме її видатний італійський архітект Джованні Мучіо.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ ВКЛАД У ГАВАЇ

Минулого четверга, 12-го березня, Палата Репрезентантів Конґресу ЗДА схвалила більшістю 323 голосів проти 89 законопроєкт про надання Гавайським островам прав стейту, себто про прийняття цієї дотеперішньої території до Унії, як її 50-го стейту. Цей самий законопроєкт попереднього дня був схвалений у Сенаті більшістю 76 голосів проти 15. Для переведення закону в життя потрібні ще деякі формальності: підписання схваленого Конґресом закону Президентом країни, що є запевнене і може статись в кожній хвилині, опісля ще голосування-референдум серед самого населення Гаваїв, вислід якого також запевнений, коли зважити, що акцію за включення Гаваїв в Американську Унію на правах стейту вело це населення вже кругло 100 років, а четвергову вістку про схвалення закону прийняло з типовим тільки для нього ентузіязмом. Переведення цієї останньої формальности вимагає ще деякого часу, але передбачається, що в 1960-му році, під час святкування Дня Незалежности 4-го липня, Америка вже буде замаєна прапорами з 50-ма зірками, остання з яких означатиме новий стейт — Гаваї.

Очевидно, що у зв'язку з наданням Гаваям прав стейту в цілій країні багато пишеться й говориться про ті екзотичні острови. Ясно, що не гавайські красуні з вінками на шиї, не заповнені в кожній порі року гонолюльські готелі та пляжі, не гавайські ґітари і не характеристичний для того краю танок „гула" перерішили прийняття Гаваїв до Унії, але в першу чергу їх політично-стратегічна і господарська вартість. В усіх коментарях з нагоди цієї події однодушно стверджується, що Гаваї мають не тільки величезне стратегічне й господарське значення, але вони можуть і повинні відіграти рішальну політичну ролю в закріпленні американської ролі в міжнародній політиці, зокрема в обширі Тихого океану.

Звичайно, в усіх цих численних обговорюваннях Гавайських островів, їх історії та їх вартости тепер і в майбутньому навряд чи хто згадає, що ці „чудесні острови", як їх називають, мають і свою українську історію, що в їх розвиток дали свій вклад і — додаймо — свій піт і свою кров також українці. Ця українська історія на Гаваях, наче якоюсь фатальною закономірністю, така сама важка й трагічна, як і в більшості вся історія українського народу.

Першу згадку про українців на Гаваях подибуємо в „Свободі" з 10-го лютого 1898-го року, значить якраз 61 рік тому. Ось тоді о. Нестор Дмитрів, пишучи про Гонолюлю, згадує, що на Гаваях вже рік як карається на каторжних контрактових роботах 34 українські родини з Борщівщини. В 1900-му році „Свобода" нараховувала вже 350 українців, розпорошених по Гавайських островах і немилосердно експлуатованих контракторами-плянтаторами. Для характеристики згадати б тільки, що ці наші нещасливці, заманені на Гаваї несовісними агентами, працювали по 14 годин денно в нестерпній спеці і в жахливих умовинах, носячи плуги вагою по 160 фунтів на оброблюване ними поле, на відстань три і більше миль на своїх плечах. Чоловіки заробляли по 50, а жінки по 25 центів денно. Не тільки за найменший непослух, але й за припадкове захворіння карали їх гривною від 5 до 10 долярів або в'язницею від 20 днів до 10 місяців. Інтенсивних заходів для полегшення долі своїх братів на Гаваях уживали тоді американські українці, і це причинилось до того, що 15-го червня 1900 р. Конґрес ЗДА схвалив закон, уневажнивши ним вимушені контракти наших іміґрантів з гавайськими плянтаторами, що дало цим іміґрантам можливість більшої свободи рухів та кращих заробітків.

Проте, українці були не тільки покривдженими й експлуатованими робітниками на Гаваях. В інших джерелах подибуємо інформацію про лікаря-киянина Миколу Судзиловського, який втік був від царських переслідувань до Америки, якийсь час тут лікарював під прибраним прізвищем Россела, в 90-их роках минулого сторіччя переселився на Гаваї, а в 1900-му році увійшов до гавайського сенату і навіть був обраний його головою. Він перевів закон про розпарцелювання пралісів своєї плянтації серед українських іміґрантів, але з цього нічого не вийшло, бо наші люди не мали ані грошей, ані засобів на освоєння тих земель. Намагання перемогти ті труднощі описала американська вчителька Ліліян Шруберi Мерік в книжці „Рай Пацифіку", опублікованій в 1912-му році.

Ця коротка згадка про наших земляків на Гаваях дає нам свідомість, що й ми, українці, дали свій безпосередній вклад в розвиток тієї території, яка вже незабаром засяє новою, 50-ою зіркою в сузір'ї американського прапора, що символізує найкращі ідеали і прагнення всього волелюбного людства.

ВІЙНА ЧИ ПЕРЕГОВОРИ

Остання пресова конференція президента Айзенгавера в минулу середу робила — текстом запитів і відповідей — враження радше наради військовиків, що обмірковують різні можливості воєнної стратегії на европейському терені. Уже самий цей факт характеристичний для нинішньої міжнародної ситуації. Запити й відповіді на тій пресовій конференції віддзеркалювали також теперішній спір між демократичним Конґресом і республіканським президентом З'єдинених Держав за висоту видатків на збройні сили країни. Вони віддзеркалювали глибоку журбу Берлінською кризою, що її викликали большевики, щоб вона не перетворилась у нову світову війну.

Президент відповідав на запити, що заторкували основи нинішньої світової політики і стратегії, всієї нинішньої світової ситуації. Він пригадав існування в Східній Німеччині півмільйона совєтських і комуно-німецьких військ із 175 совєтськими дивізіями в запіллі, вказав на наявність безперервного комуністичного імперіялізму та на наслідки, які можуть мати для всього світу, головно для його північної гемісфери, вибухи сотень атомових бомб. Весь тенор Президентових заяв указував на оборонний характер західніх збройних сил та їхнього стратегічного плянування. З найбільшою ясністю Айзенгавер підкреслив, що атомовими бомбами не можна нікого визволити, так само, як трудно запевнити безпеку пішоходам, що їх настують хулігани, — розкидуванням на вулицях ручних гранат. Але відповіді Д. Д. Айзенгавера на всі ті турботливі запити зовсім не мали сумного, пригноблюючого тону. Айзенгавер не залишив ніякого сумніву, що західні альянти не дозволять перешкодити їм у виконуванні тих їхніх обов'язків та відповідальности, які вони мають на терені Німеччини й Берліну за договорами з останньої війни і після неї. Так само він не залишив сумніву, що західні альянти мають достатні можливості дати нищівну відповідь аґресорові. Найважливіше місце з усіх його заяв окреслене було кількома словами: „. . . Так ось, якщо б воно мало стати дійсністю (війна!), а я не думаю, щоб будь-хто у такій мірі був безглуздий, щоб підштовхнув справу до пункту дійсности, тоді буде час вирішити докладно, що альянти мають у відповідь зробити . . ."

У цих дипломатично сформульованих словах висловлено переконання, що Совєти таки не будуть аж такі безглузді, щоб спровокувати атомову війну, і водночас ствердження, що альянти не завагаються перед атомовою війною в обороні своїх прав. „Зберегти людську гідність і можливості проявити себе у цьому світі" — це найвища місія, що її окреслив Айзенгавер у нинішній ситуації, в обличчі постійного виклику збоку комуністичного імперіялізму. Ясно, що західні альянти напевне не чекатимуть з устійненням стратегічних плянів аж до того часу, коли Совєти спровокують їх, і мають уже тепер в деталях ці пляни виготовлені.

Сама ця рішучість Заходу не лякатися війни, якщо Совєти її провокуватимуть, є нині найкращою запорукою миру. Навряд чи коли так наявно не була видна староримська правда: „коли хочеш миру, готуйся до війни". Нема сумніву, що поки настане безпосередня загроза війни, будуть вестися довгі переговори — міністрів закордонних справ і, ймовірно, голів урядів, себто відбудеться нова конференція „на вершинах". Західні знавці совєтських відносин і всі ті, які в останньому часі розмовляли з Хрущовим, Мікояном і Ґромиком, запевняють, що большевицькі верховоди не хочуть війни. Ясно, що вони провокуватимуть Захід не совєтськими вояками, танками і літаками, а комуно-німецькими. Саме для цієї цілі Хрущов приготовляє „сепаратний мир" із Східньою Німеччиною, яка пильнувала б непорушности своєї „суверенної" території, що нею оточений західній Берлін. Якщо німецькі комуністи проголосять нову бльокаду Берліну — що вони тепер заперечують, — тоді Захід звернеться до Об'єднаних Націй, і тоді знову прийде час переговорів. Тоді й настав би час для тієї мобілізації, якої тепер Айзенгавер ще не хоче проголошувати, щоб не згущувати атмосфери. Критики становища Айзенгавера, яке він зайняв на останній пресовій конференції, вказують саме на те, що він говорив тільки про реакцію Заходу у випадку явної совєтської провокації, а не згадував про провокаційні зачіпки збоку підставлюваних Москвою німецьких комуністів. Але Президент, мабуть, не вважає щоб довго могла бути скрита і невидна та совєтська рука, що потягатиме за шнурок комуно-німецькі ляльки. Дійсно треба карати руку, а не сліпе знаряддя.

Імперіялізм Москви настільки безглуздий, що привів до ситуації, в якій говориться на пресовій конференції Білого Дому про атомову війну. Тому дуже трудно передбачати, на якій межі зупиниться це імперіялістичне безглуздя.

УСТАВАЙ, МОЄ СОНЕЧКО . . .

Уставай, моє сонечко,
з темного лугу,
Бо тривожить минуле
не раз і не двічі.
Сплять в степу запорожці —
товариш до друга
Повернувся обличчям,
порубаним в січі.

І так страшно дивитись
на заплющені очі,
На рубці криваиці,
і на плечі похилі,
І ніхто з них ні пити,
ні їсти не хоче,
Милі мої. Тиша,
Милі мої, милі.

Тож не бачать: заквітли
лапки звіробою,
І не чують: громи
перекочують глухо,
Листопад виграє
золотою габою,
Чи біляика-гулянка
мете завірюха.

Лиш тоді, як танкісти
промчаться по полю
І сурма зарокоче
в поході з полками,
Устають, щоб побачить,
і стогнуть від болю,
І шаблі-гартуванці
дзвенять під руками.

А. МАЛИШКО

ОСТАННЮ КОРОВУ . . .

„Немає таких фортець, яких большевики не могли б здобути". Таке гасло придумали були комуністичні ідеологи ще на початках революції і під ним весь час ішли ленінці, йшли сталінці, а тепер ідуть хрущовці. Багато фортець, великих і малих, вони здобули у війнах зовнішніх і внутрішніх. І ось тепер у війні з поневоленими народами, що триває безугаву вже сорок років, постала перед ними ще одна фортеця, цим разом в образі . . . корови. Корови, кормительки селянської родини, що є одним з останніх атрибутів мізерної приватної власности колгоспника.

Генеральний наступ проти корови розпочав Нікіта Хрущов ще на початку 1958 року на нараді „передовиків сільського господарства" в Мєнську. Тоді він сказав: „Чи є рація колгоспникові тримати корову? Удень жінки на полі працюють, приходять додому втомлені, треба діток нагодувати, а тут приходиться бігти доїти корову, рано вранці вставати, кормити її, напувати . . ." Хрущов заявив, що селяни задля власної ж користи повинні продати свої корови до колгоспу, який уже сам за них подбає, а молоко в тому ж колгоспі для своїх дітей зможуть купувати. Звичайно, корова в цьому випадку цікавила Хрущова найменше: йому треба остаточно закріпачити жінку-селянку в колгоспі, де хронічно бракує робочих рук.

Після цього виступу першого секретаря КПСС обласні і районові партійні організації заходились реалізувати його „рекомендацію". У „Свободі" в статті „Запаморочення від успіхів" (з 25 лютого 1958 р.) було подано, до чого привела надмірна ретельність партійних секретарів на Україні. Акція усуспільнення корів набрала такого широкого розмаху і натрапила на такий масовий і рішучий спротив селянства, що потрібне було негайне втручання найвищих партійних органів. Під пророчистим заголовком „Про помилки, допущені в окремих колгоспах Запорізької области", Центральний Комітет компартії України видав тоді постанову, в якій говорилося про те, що голови багатьох колгоспів, під виглядом купівлі, змушували селян усуспільнювати належних їм особисто корів. І говорилося також про те, що осіб винних у тих порушеннях „радянських законів", притягується до відповідальности.

Ця постанова ЦК компартії, що аж так пригадувала сталінське „запаморочення від успіхів" на початку колективізації, розкрила з усією очевидністю невдачу хрущовського задуму. І так фортецю в образі селянської корови Хрущову тоді здобути не вдалося . . .

Після цього минув майже рік часу. Без трьох тижнів рік. Очевидно, Хрущов свого пляну не зрікся. У доповіді на грудневому пленумі ЦК КПСС він заявив: „Чи правильний цей шлях? (шлях усуспільнення корів — В. С-ко). Безперечно, правильний, і цим шляхом в міру розвитку суспільної продукції підуть усі колгоспи . . ."

Таким чином з Кремлю знову поданий був знак до наступу. І знову заметушились секретарі обкомів і райкомів. І знову український селянин, а передусім українська селянка-мати заявили рішуче: „Не дамо!"

Ближчих інформацій про цю трагічну боротьбу озброєної всіма засобами примусу держави із найбільш упослідженою верствою населення, селянством, ми не маємо. Про це ніколи не надрукують у совєтських газетах, ніколи не напишуть у приватних листах. Але про це читаємо між рядків в одній із редакційних статтей московської „Правди" (з 5 березня ц. р.), які завжди є для низового партійного апарату основними вказівками в їх щоденній роботі. Ось що, між іншим, там читаємо:

„. . . останнім часом керівники деяких районів країни стали на шлях масової закупівлі корів у колгоспників, не рахуючись з рівнем економічного розвитку і можливістю колгоспів задовольнити потреби колгоспників на молоко з суспільного тваринництва. При цьому допускається порушування принципу добровільности під час купівлі худоби, мають місце адміністрування і натиск на колгоспників в цілі прискорити продаж належних їм корів. Про це до редакції надходять листи з Краснодарського краю, Вінницької, Хмельницької і деяких інших областей . . ."

Про те, як захопились „закупівлею корів", зокрема на Кубані, виконавці волі Хрущова, свідчить поданий у „Правді" факт, що крайова, а слідом за ними й районові організації встановили навіть „оперативну п'ятиденну звітність із купівлі корів". У своїх листах до редакції селяни нарікають на голів колгоспів які „порушують засаду добровільности" в цьому „великому ділі", змушують їх продавати свої корови. Селянин Бойко з Могилів-Подільського району, Вінницької области, пише: „В нашому районі місцеві керівники заявляють, що тепер колгоспникам забороняється мати в особистій власності велику рогату худобу". Селянка Голубнича з Куп'янського району на Харківщині повідомляє, що керівники колгоспу „Червоний Жовтень" вимагають від колгоспників, щоб вони продавали свої корови". В одному з листів читаємо, що голова колгоспу ім Кірова, Краснодарського краю, на зборах колгоспників заявив: „Починаючи від 1959 року, для колгоспницької (тобто приватної власности колгоспників — В. С-ко) худоби випасів приділяти не буду".

„У багатьох районах, — читаємо в „Правді", — місцеві керівники забороняють публікувати в пресі подібного роду випадки. А бюро краснодарського крайового комітету КПСС само не вважало за потрібне опублікувати в місцевій пресі факти брутального порушення радянських законів, сказати колгоспникам прямо й одверто про допущені помилки . . ."

Ось так „Правда" представляє картину другого хрущовського наступу на селянську корову, наступу, який і цим разом скінчився невдачею. Отже, ще раз: „Давай назад!" — як в совєтській офіційно-урядовій мові звучить так:

„Партійні організації повинні зробити з цього необхідні висновки. Треба осудити як неправильні и шкідливі дії тих керівників які, не маючи конечних економічних умов, стають на шлях масової купівлі корів у колгоспників, змушують їх до цього . . ."

„Правда" заспокоює розпалених боротьбою партійних активістів тим, що селяни самі, добровільно віддадуть свої корови тоді, коли „суспільне тваринництво в колгоспах подостатку продукуватиме м'ясо і молоко". А що цього ніколи не буде, то, значить, по якомусь часі треба сподіватися третього, можливо вже рішального наступу на останні рештки селянської власности.

В. С-ко

ЗАСЛУЖЕНИЙ ЮВІЛЕЙ

Д-р Наталія Полонська-Василенко — це одна з тих постатей сучасности, що творять хребет національного життя, що виповнюють змістом буття української спільноти не в льокальному, а в загальнонаціональному обсязі. Проф. Н. Полонській-Василенко сповнилось 75 років, тому належить хоч коротко освітлити її трудолюбне, духово багате життя.

Наша учена — ювілятка походить з старої української родини на Слобожанщині. Студії свої здобувала в Києві: в 1901 р. закінчила з медалею гімназію, а в 1911 р. скінчила Вищі Жіночі Курси. В 1913 р. склала державний іспит в університеті св. Володимира в Києві.

З ранньої молодости виявила ювілятка глибоке зацікавлення історією, і ще в часі студій, з 1910 р. почала викладати історичні предмети в середніх школах Києва. Але сама педагогічна праця не задовольняла творчого духа дослідниці, і вона почала працю в архівах, звертаючись до джерел правди про минуле України, тоді як студенткою в шкільній системі царату мусіла приймати це минуле в спотвореному казенному виді. Так 50 років тому почалась її дослідно-наукова праця історика.

З 1912 р. починає Н. Полонська-Василенко свою академічну кар'єру, стаючи асистентом двох катедр — історії і методики викладання історії. В 1916 р. склала вона маґістерський іспит і того ж року в Київському університеті здобула звання доцента, між іншим як одна з перших жінок на терені російської держави. Як доцента історичних наук вибирають її на професора ряду високих шкіл Києва: Вищих Жіночих Курсів, Народного Університету, Географічного Інституту, Археологічного Інституту. За часів революції після ліквідації цих шкіл, проф. Полонська-Василенко вертається до академічного життя аж у 1924 р. як старший співробітник Української Академії Наук в ділянці історії України, і працює в тій ролі до 1934 р., коли большевицька влада ліквідувала наш творчий науковий елемент і перетворювала силоміць Академію Наук у знаряддя всенівелюючого московського центру. Тоді і Н. Полонську-Василенко звільнено як „ворожий елемент". У склад Академії ввійшла вона знову аж у 1937 р. і залишилась там до 1941 р. Рівночасно проводила вона виклади: археології в Художньому Інституті (1927-32 рр.), а згодом історії України в Київському університеті (1940-41 р.).

Під час другої світової війни мусіла учена покинути свої улюблені архіви, пережити знищення найціннішого з них — архіву Запорізької давнини і виїхати в невідоме — на Захід. На еміґрації з 1944 р. Н. Полонська-Василенко працювала як професор Українського Вільного Університету в Празі й Мюнхені та Богословсько-Педагогічної Академії. Від часу заснування УВАН є її дійсним членом, як також дійсним членом НТШ, з 1953 р. — членом Інтер національної Вільної Академії Наук в Парижі.

Наслідком науково-дослідної праці ювілятки появився ряд цінних монографій і наукових статтей, разом понад сто друкованих праць, а з причини особливо недогідних обставин приблизно стільки ж праць або загинуло під час війни, або лежить в рукописах. До її ранніх праць, що й дотепер не втратили своєї вартости, належить „Культурно-історичний атлас" із 120-ма таблицями, вид. 1914 року, що своєю національною настановою викликав заборону російського міністерства освіти вживати його в школах. Ряд її цінних монографій, присвячених промисловості України та Києво-Межигірській фабриці, загинув під час евакуації, не побачивши світу. Чільною капітальною працею ученої є її „Заселення південної України в середині XVIII ст." як наслідок 20-літніх джерельних дослідів. За ту працю дістала проф. Наталія Полонська-Василенко титул доктора. В цій монографії вона доказує, що терени південної України були залюднені українським населенням, а не російським, як твердять московські учені, придумавши для тих теренів штучну назву — „Новоросії". Ця праця появилась тепер в англійській мові в ЗДА.

Уже на еміґрації, в обставинах тяжкого життя повоєнної Німеччини учена опрацювала, на основі зібраних нею матеріялів, історію УАН, що є незвичайно цінним вкладом в історію української науки. Тепер, ослаблена фізично тяжко перебутою хворобою, не складає вона рук, посвячуючи весь час улюбленій науці історії, досліджуючи головно тему зв'язків України княжої доби з Західньою Европою.

Великою духовою підпорою для ювілятки і незмінним другом є її муж, інженер, відомий економіст, кооператор і громадянин, Олександер Моргун, що ділить з нею долю й недолю. На цьому місці висловлюємо глибоке бажання, щоб фізичні й духові сили служили нашій ученій ще довгі літа, і щоб появилися в друку її нові, цінні праці, як вислід любови до рідного краю.

Н. П. Іщук

Проф. Осип М. Левицький

УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ У ВІДНІ 1944/45

(1)

Мабуть мало кому відомо, що між 10 жовтня 1944 р. і 8 квітня 1945 р. існувала у Відні українська 4-клясова народна школа і 8-клясова українська гімназія.

Думка про відкриття якої-небудь школи, яка мала б скупчити сотні дітей з міста і найближчих околиць, з огляду на майже безперервне бомбардування, була ризиковна. Але численні мої знайомі ще з часів моєї праці в станиславівській і криницькій гімназіях домагалися відкриття школи, твердячи, що їхні діти ходять „самопас" і загрожені більше, ніж у шкільному гурті, під опікою вчителів. Мушу признатися, що я до цих суґестій підходив доволі песимістично і з острахом.

Та рвонув мене до діла бувший директор торговельної школи в Самборі (передше в Калуші), д-р Михайло Гуцуляк. Стрінувся я з ним припадком у приміщенні Української Установи Довір'я, і, після виміни думок, вирішили ми почати негайно робити заходи для зорганізування української середньої школи. Вона мала згуртувати колишніх учнів, які розскочилися по німецьких школах або починали вже ставити перші кроки у паскарстві. Наш організаційний плян схвалили голова української Установи Довір'я, Сократ Іваницький, і відпоручник УЦДК (Український Центральний Допомоговий Комітет) проф. д-р Юрій Полянський. Залишалися тільки „дрібниці", а саме — дозвіл австрійського шкільного уряду і відповідне приміщення. Але й це вдалося нам одержати несподівано скоро, головно завдяки прихильній поставі одного з референтів міністерства освіти, гофрата Бенеля. Ми зложили офіційні прохання в міністерстві та у віденському шкільному відділі, і розпочали в ждальні канцелярії Установи Довір'я реєстрацію учнів і вчителів. По якомусь часі зареєстровано понад 200 учнів і 150 вчителів різних шкіл з т. зв. Генерал-Губернаторства і Наддніпрянщини.

Коли з таким поважним матеріялом з'явилися ми до д-ра Бенеля, він був вдоволений з нашої вступної праці. Він прийняв до відома внесок власника школи д-ра Полянського про іменування д-ра Гуцуляка шкільним відпоручником, себто зв'язковим між австрійським шкільним урядом і УДЦК, а мене — управителем школи. На приміщення школи призначив він порожній будинок австрійської середньої школи при Кляйне Шперльґассе, де було для нашого вжитку 12 влаштованих заль.

Водночас організувалося і 4-клясову народну школу. Її керівником призначено п. Григора Терлецького зі Львова. Матеріяльну сторінку обох шкіл мали забезпечити місячна дотація УЦДК — 3,000 нм. і оплати учнів.

Склад учительського збору був такий: д-р Петро Біланюк (географія) — на протязі березня; д-р Степан Боднарчук (нім., англ.); д-р Володимир Бриґідер (біол.); Остап Гамерський (мат., фізика), Мечислава Ганицька (рух. дів.); о. Теофіль Горникевич (гр.-кат. рел.) — від 1 січня 1945; д-р Михайло Гуцуляк (геогр.); Мирослав Капій (нім.); мґр о. Дмитро Кость (правосл. рел.); д-р Василь Лев (укр.); Осип Левицький (управа і лат.); Євген Малик (мат.); Марія Морачевська (мист.); Володимир Павлусевич (укр.); Богдан Попель (іст.); Роман Скоробогатий (рух. хл.); д-р Михайло Соневицький (лат.); д-р Михайло Тершаковець (лат.); о. Петро Хомин (гр.-кат. рел. — до 3 грудня 1944). Обов'язки книговода виконував п. Богдан Боярський, секретарем учительського збору був п. Роман Скоробогатий.

В часі між 10 жовтня 1944 року і 5 квітня 1945 р. (стан облоги) число учнів і учениць гімназії вагалося між 210 і 240, залежно від припливу чи відпливу втікачів.

Працю в школі розпочато 10 жовтня Богослужбою в церкві св. Варвари, на якій, крім молоді, батьків і учительського збору, були приявні представники австрійської шкільної влади та керманичі чолових українських установ (повновласник УЦДК проф. д-р Полянський, голова УОН проф. Грицай, голова Установи Довір'я С. Дорожинський і ін.). Богослужбу відправляв о. проф. Петро Хомин, проповідь виголосив о. проф. Степан Тарнавецький.

І почався дивовижний період в існуванні школи, в якому треба було продиратися з пляновим навчанням крізь бомбовики, що безжалісно громили місто. Навчання відбувалося ранком в чотирьох сорокхвилинних лекціях, скорочуваних відповідно до загрози „з повітря", щоб молодь уже коло полудня могла бути поза школою. Бо тривожило нас найбільше скупчення молоді в пивницях, які не давали ніякої безпеки. Одна випадкова бомба — і з нею фізична ліквідація маси дітей. Ледве чи хто з батьків схотів би в такій трагедії числитися з випадковістю: вся моральна вина впала б на управу школи й учителів.

Вже 13 жовтня прийшлося нам перейти таку „вогневу пробу" в згаданих пивницях між годинами 10-ою і 12-ою. Понад 200 осіб в двох пивницях. Радіоапарат подає час до часу короткі вістки про бомбування Фльорідсдорфу, врешті самого міста. Десь недалеко вдарила бомба, і зі склепіння пивниці посипалось вапно . . . Хвилини тривожного вичікування і — легке відпруження . . . Але незабаром те саме . . .

А таких тривог і бомбардувань було більше, ніж ми сподівалися. За перший триместр, тобто від 10 жовтня до 22 грудня (57 днів науки, без неділь і свят) занотував я 28 днів, в яких у передполудневій порі були летунські тривоги й налети. (Між 22 груднем і кінцем березня було їх 31). Коли взяти до уваги, що після кожного налету поставали звичайно поважні перерви в трамваєвих і залізничих доїздах, і що стривожені батьки для власного заспокоєння старалися держати дітей при собі, — все це мусіло відбиватися й на шкільній фреквенції. Одначе, число відвідувачів школи виносило в найгірший час не менше сотні, в спокійніший час між 140 і 190.

Учнівський склад по клясах змінявся майже кожного дня. Сталими відвідувачами були діти батьків, які ще влітку переїхали у Відень або його близьку околицю, знайшли тут мешкання і працю, але не мали ще засобів у грошах і „натурі", щоб думати про дальшу втечу. Хто пізно восени приїхав до Австрії одинцем чи транспортом із загрожених областей Польщі, Шлезьку чи Словаччини, той обминав Відень і подавався в спокійніші райони Горішньої Австрії, Стирії або Баварії. Тільки незначна їх кількість задержувалася на деякий час у Відні з якоїсь конечности або для відпочинку. Не обійшлося й без того, щоб дехто не використовував добру волю школи тільки на те, щоб добути живностеві картки або дозвіл на мешкання.

З листопада несподівано відвідав школу проф. д-р Мак (німець, бувший референт середніх шкіл у Львові), приглянувся ходові навчання і заявив, що в найближчому часі перебере школу знову в свою опіку уряд Генеральної Губернії, як „перенесену" до Відня". Ми не прикладали до цієї заяви ніякої ваги, бо ж німецька окупація наших земель, а тим самим і роля Генерального Губернаторства була безповоротно припечатана.

В ЕДМОНТОНІ ВІДЗНАЧЕНО 50-РІЧЧЯ СВЯЩЕНСТВА о. ВОЛОДИМИРА СТЕФАНОВА

„Дуже прошу Ваше Преосвященство висловити Ювілятові мої найсердечніші побажання з приводу щасливої річниці. Від серця благословлю його і всіх учасників ювілейної св. Літургії" — написав Кардинал Є. Тіссеран до Преосв. Кир Ніла Саварина в листі. Цей лист був прочитаний на врочистій св. Літургії, яку ювілят о. Володимир Стефанів відслужив в неділю, 26 жовтня, в церкві св. Юрія Переможця в Едмонтоні.

Перед св. Літургією священики та вірні з процесією супроводили о. ювілята з парафіяльної резиденції до церкви, що її вщерть заповнили вірні. В урочистості взяв участь теж едмонтонський єпископ Кир Ніл Саварин.

З о. Стефановим правили о. канцлер М. Сопуляк, о. протопресвітер Я. Федуник і о. П. Іванець. Дияконував о. В. Тарнавський. Під час Служби Божої співав парафіяльний хор під орудою п. Р. Солтикевича. Після „Буди ім'я Господнє" святочну проповідь виголосив Владика Кир Ніл. Згадуючи врочисту хвилину священичого рукоположення о. Стефанова, якого перед 50 роками довершив бл. п. Преосвящ. Кир Григорій Хомишин, Едмонтонський Владика підкреслив у своїй проповіді велику гідність священика, його нелегкі обов'язки та його велике завдання серед суспільства. Свою проповідь Преосвящ. Владика закінчив побажанням для о. ювілята від себе та від імени Едмонтонської єпархії. З черги о. д-р Є. Камінський відчитав поіталійськи, і потому в українському перекладі письмо від Його Еміненції Кардинала Є. Тіссерана.

Після Служби Божої коротке слово сказав о. ювілят. „Немає кращої служби на світі, як служити Богові, Христовій Церкві та своєму народові" — сказав о. ювілят. І за велику ласку бути в цій службі цілого пів сторіччя він складав подяку Всевишньому. Згадавши коротко свою священичу працю на протязі пів століття, він подякував Преосв. Владиці за звеличання ювілейного торжества своєю приявністю, за проповідь та побажання. Подякував теж о. В. Тарнавському та церковному комітетові церкви св. Юрія за підготовку ювілейного торжества, священикам, що співслужили з ним св. Літургію, за їх труд, а вірним за участь у благодарній св. Літургії. Після цього о. ювілят уділяв всім вірним священичого благословення.

О. В. Стефанів, син Петра і Марії, сестри письменника Леся Мартовича, народився 1882 року в селі Топорівці, пов. Городенка, в сім'ї вчителя. Народну школу закінчив у рідному селі, а гімназію — в Коломиї. Після богословських студій у Львові, 1908 р. був рукоположений на священика. Душпастирював у Серафинцях, Устечку, Поточиськах, Дубках - Репужинцях, в Бані Березівській (17 років) і у Вікні (2 роки). Був теж чотири роки катехитом учительської семінарії в Заліщиках, а в Німеччині — в народних школах і в гімназії в Мангаймі і Ельванґені. До Едмонтонської єпархії приїхав 1950 р., де й дотепер, не зважаючи на свій вік, допомагає в душпастирстві. Ювілят є сеньйором відомої на Західній Україні родини громадських і військових діячів. М. і його молодші брати, це покійний Гнат, — полковник УГА і ген.-хор. Армії УНР, Клим, — сот. УГА і посол з рамені Укр. Радикальної Партії до польського сойму, Тит — пор. УГА і Української Дивізії та Зенон — хор. УГА, військовий історик і військознавець.

● У Західньому Берліні д-р Вольфґанґ Мюнстерман признався, що, бувши суддею за часів Гітлера, засудив на смерть 65 осіб. Так званий денацифікаційний суд покарав його грівною в сумі 50,000 марок (дол. 12,646).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бруклин, Н. Й.

„Вечір танку та розваги" влаштований стараннм 21-го Відділу СУА

В неділю 1-го березня ц. р. 21-ий Відділ Союзу Українок В Північному Брукліні, влаштував в залі Українського Національ. Дому при Гренд Стр. „Вечір танку та розваги". Вечір складався з двох частин. В першій виступали учні курсу танків п. Р. Петріни, які виконали з повним успіхом танки „Катерина", „Козачок" , „Коломийку". Пан Р. Петріна з любов'ю веде своє навчання танків, і діти радо ходять на його курс. Вдоволені глядачі щирими оплесками вітали і прощали молодих танцюристок і танцюристів.

Тут народжена Кетрин Сукмановська гарно відспівала дві пісні Січинського „Взяв би я бандуру" та „Ой не ходи, Грицю", а Дзвінка Стефанишин, учениця Ігоря Соневицького, відограла на фортепіяні сольо. Обидві точки численна публіка прийняла з повним вдоволенням. Пані Марія Стефанишин і Марія Левицька - Рейнарович відограли веселу сценку „Несподіванка" І. Керницького, яка розсмішила разбавлену публіку. В цій частині вечора програму вела пані Я. Зарицька.

В другій частині заповідачем був п. Лев Рейнарович. Тут зовсім вдало відограно відомий жарт С. Васильченка „На перші гулі". Савку відограв драматичний артист Ст. Кр., Василину — пані М. Левицька-Рейнарович, Олену — Дуня Гутович, Тимоша — Ігор Стефанишин. Ця п'єска завжди подобається публіці, коли її добре відограти. Так було і цим разом. Публіка не хотіла залишати виповненої по береги залі, бо домагалася довшої гри, а п'єса вже скінчилася.

Цей вдалий „Вечір танку та розваги" зорганізував 21-ий Відділ Союзу Українок, в якому головою є пані Катерина Баран. Це найактивніша організація в Брукліні - Північ, і вона мусить дбати про це, щоб такою залишитися і надалі.

Лу

Мінеаполіс — Сен Пол, Мінн.

Коляда УЗХ на залишенців

15-ий Відділ Українського Золотого Хреста в Ст. Пол-Міннеаполісі, виконуючи свої статутові обов'язки, вважає одним із головних своїх завдань харитативну працю.

Кому ж, як не жінці, підходить більше цей благородний обов'язок допомоги? Чи жінка - матір не відчуває найкраще конечности допомогти своєму ближньому, матеріяльно незасібній, а може навіть хворій матері, яка при найкращих своїх зусиллях не може дати своїм дітям, що їм конечно потрібно? Чи хвора дитина не зворушує найбільше жінок?

Вичуваючи це тяжке положення ближніх, зокрема в нашій українській дійсності, де немає державних допомог, чи вдовичих пенсій, чи дарових лікарень — членкині УЗХ в Твін-Сіти більшу частину своєї громадської праці посвячують призбиранні фондів, які відтак можуть скромними сумами поділити між незаможних, хворих залишенців в Европі, студентів, вдів, воєнних інвалідів та інших.

Використовуючи різні можливості для збірки фондів, членкині УЗХ не забувають і за коляду. Вже від ряду літ, під час Різдва група зложена з кількох жінок, членкинь УЗХ Ст. Полу і Міннеаполісу, відвідує українські доми і колядує. Це ввійшло вже майже у звичай. Цих колядниць громадяни очікують, радо вітають і щедро жертвують. І так у біжучому році коляда принесла такий вислід: По $10 жертвували: пп. В. Крамарчук і д-р М. Данилюк. По $5 — В. Кулик, З. Данилюк, І. Колодницька, В. Беклюнд, М. Раймонд, Е. Миронюк, С. Ґреґорет, д-р Е. Міцевич, Н. Михалевич, проф. О. Грановський, д-р Гуменюк, В. Анастазієвський, о. В. Уманець, д-р П. Остапчук, Ст. Коцюба, Д. Янович. По $4 — В. А. Шевчук. По $3 — В. Кос, В. Гармаш, Д. Янківський, О. Семник, Г. Рябокінь, Е. Грещак, А. Хоревич, А. Рудавський, д-р М. Гайдак, І. Максимків, М. Крищишин, інж. М. Товстопят, М. Анастазієвський, М. Білецька, М. Остапчук, д-р Ю. Білецький, В. Серафимович, о. прот. М. Бринь, В. Тихан, інж. А. Ґайдай, Н. Каркоць, А. Неприцький. По $2 — І. Кулик, Е. Писарський, Н. Курилко, М. Ґрінвальдт, І. Шайда, Л. Маковецький, В. Боднарчук, О. Пачковський, О. Луцик, А. Краффт, І. Бульчак, П. Кміт, А. Кусенко. д-р М. Турчманович, Е. Харитонів, Ір. Михайлевич, Т. Петрусь, В. Моргун, М. Гайдуков, д-р інж. Ст. Тисовський, М. Денисюк, П. Білоус, М. Гуща, П. Вербова, Т. Амерслав, інж. О. Петров, А. Микас, М. Глянько. М. Мірошниченко — $1.25. По $1 — М. Мірза, О. Дика, М. Гук, М. Михайльонка, Е. Дячун, П. Каркоць.

З колядою ходили пані: С. Анастазієвська, Е. Грещак, М. Ґрінвальдт, Н. Каркоцв, А. Кулик, Н. Міцевич, Н. Остапчук, О. Остапчук, М. Раймонд і Д. Янович.

Всім Жертводавцям складає Управа 15-го Відділу УЗХ якнайсердечнішу подяку.

Д. П.

Шикаґо, Ілл.

В розгарі мистецької самодіяльности

8 і 15 лютого ц. р. українці середнього і далекого півдня великої метрополії Шикаґо мали нагоду подивляти виступ гуртків мистецької самодіяльности Осередку СУМА ім. полк. І. Богуна. Програма цього „Концерт - Ревії" була багата і складалась із 3-ох головних частин: — 1) П'єса Кошиця п. н. „Різдв'яний Вечір" у виконанні драм. гуртка ; 2) Концерт колядок у виконанні юнацького хору і 3) виступ балетного гуртка.

Перерібка п'єси проф. Сидоровичем замітна гарним пов'язанням акцій; в першій половині сценки бачимо різдв'яну картину Свят-Вечора на укр. селі, а в другій частині сценки поява бійців УПА, як *символ воюючої України*, нагадала присутнім на залі ці невідрадні політичні умовини в 1946 р., в яких приходилось бійцям УПА воювати за незалежність України з московським наїздником. За це символічно майстерне пов'язання п'єси в одну цілість проф. Сидоровичеві належиться повне признання. Не диво, що присутні нагородили знамениту гру діючих осіб бурхливими оплесками.

В другій частині програми юний хор СУМА під керівництвом проф. Плешкевича гарно відспівав в'язанку колядок та повстанських пісень. Хор цей — це краса й будучність Осередку; молоді, добірні голоси зливаються в одну гармонію; сам дириґент живе тим хором, бо ж це наші найменші, а він дітвору любить.

Третя частина програми була виповнена майстерним виступом балетного гуртка. Перед нашими очима проходили гарні танки старшої групи дівчат, як „Гуцулка" чи „Гопак"; „Подільський козачок" у виконанні середньої групи дівчат і хлопців; маленькі дівчатка вивели „Журавель", а хлопці із шаблями в руках „Запорожця".

Цілість програми гармонійно зливалась водне, а виконання її поодинокими гуртками пройшло з повним успіхом завдяки солідній підготовці виступаючих осіб і жертвенній праці керівників мистецьких гуртків. Ота знаменита трійка в особах пп. проф. Сидоровича, Плешкевича та п. Васькова, як керівника балетного гуртка, чимало вложила праці й часу для підготови до виступу, маючи при тому сердечну допомогу голови Осередка п. Чурми. Щасти, Боже, керівникам - виховникам в їхньому благородному ділі й праці для добра нашого покоління.

С. Орищук
Шикаґо - Південь
Шикаґо - Південь

Клівленд, Огайо

Ювілей заслуженого Душпастиря

Парафія св. Андрея Первозванного української автокефальної церкви в Клівленді, в день Стрітення Господнього 15-го лютого величаво відсвяткувала 65-літній Ювілей свого настоятеля, протоієрея Семена Іващенка. О год. 9,30 рано відбулася зустріч Високопреосвященнішого Архієпископа Паладія, якого при вході діти парафіяльної школи зустріли квітами, які піднесла найменша з них Валя Яременко. Староста парафії п. Сокір підніс хліб і сіль, в самому храмі вітав настоятель парафії о. Іващенко. О год. 10 Божественну св. Літургію урочисто відправив Вис. Преосв. Архієпископ Паладій в співслуженні мітрата о. Романюка і о. Ювілята. Під час малого входу Владика Паладій нагородив протоієрея Іващенка за віддану працю в церкві наперсним хрестом з оздобами. Під час відправи співав хор під керуванням досвідченого дяка п. Л. Островського.

По Службі Божій в просторій церковній залі, відбулася спільна трапеза, уряджена парафіянами під керівництвом святкового комітету, на якій були виголошені привітальні промови: Владикою Паладієм, головою святкового комітету п. Яременком, який підніс о. Іващенкові поцінні подарунки від парафіян, а п. Островський прочитав численні листовні привітання і телеграми. Присутні на трапезі побратими з визвольних змагань, бо і сам Ювілят бувший сотник армії УНР, — інж. Хроновят зложив привітання від Союзу Комбатантів, Відд. в Клівленді, п. полк. Курах від Союзу Прихильників УНРади, п. Пономаренко від Союзу Молоді, а крім того вітали Ювілята багато присутніх. В. Заволович у своїм привітанні подав коротку біографію о. Іващенка і сказав, що до нього вплинула пожертва на покриття коштів за хрест. Присутні гості на протязі 10 хвилин зложили 150 дол. на ту ціль — хоч збірки під час обіду не переводили. На закінчення о. Іващенко зложив щиру подяку Вис. Преосвященнішому Владиці, присутнім гостям, святочному комітетові і всім парафіянам за таке миле відношення до нього, як свого настоятеля.

О. Іващенко з родиною від свого приїзду до Америки є членами УНСоюзу.

В. Заволович

Вілмінґтон, Дел.

Свято 22-го Січня

Українська Громада м. Вілмінґтону, 1-го лютого відсвяткувала 41-річчя Самостійности і 40-річчя Соборности України.

День 22-го січня був проголошений губернатором стейту Делавар „Українським Днем" і наш прапор повівав поруч Американського на ратуші міста Вілмінґтону. Святкова Академія відбулася в просторій залі одної з публічних шкіл, що її вщерть воповнили українці м. Вілмінґтону. Свято вшанували своєю присутністю губернатор стейту з родиною, посадник міста, стейтовий сенатор та представник Міської Ради. На Святі промовляли пан-отці обох парафій. Головним промовцем був проф. Іл. Орловський, що з'ясував приявним ту велику подію з-перед 40 - 41 років.

Концертова програма Свята складалася з виступів об'єднаного хору під дириґентурою п. Я. Кушніра, деклямацій п-і Л. Гусар, п. Я. Грицака, панни У. Желехівської, яка виконала також й фортепіянове сольо. На перерві почесним гостям були вручені українськими дітьми, дарунки — зразки українського мистецтва.

З дійсною приємністю треба ствердити, що Свято „22-го Січня" влаштовано заходами всієї української спільноти м. Вілмінґтону, а організатором був Об'єднаний Святковий Комітет. Треба відмітити спеціяльний вклад праці й старань обох дириґентів пп. Я. Кушніра й С. Ковальчука, що спромоглися з невеликих сил створити такий милозвучний хор, а також працю пп. М. Маєра, М. Косовського, І. Княгиницького та членів Управи місцевого Відділу УККА.

Це Свято є першим, що було влаштоване на таку широку скалю від часу прибуття нової еміґрації. Не сміємо оминути мовчанкою, що існуючі організації м. Вілмінґтону в тягу року, при різних нагодах підтримують український дух у нашій суспільності. Окрім численних церковних організацій існують і діють у нас — Відділ УККА, Пласт, СУА і СХС-у. Маємо надію, що так гарно вшанована річниця ще міцніше об'єднає нас для зреалізування нашої невмирущої ідеї — відновлення Української Держави.

Управа Відд. УККА

● Загальні збори Відділу ОУА „Самопоміч" у Филаделфії відбулися в неділю, дня 1 березня ц. р. в залі Пластового Дому у Филаделфії. Після вислухання звітів і переведення дискусії над ними вибрано нові керівні органи Відділу — управу, контрольну комісію і громадський суд. Головою Відділу переобрано д-ра Миколу Ценка.

Між З'єдиненою Арабською Республікою і Іраком значно погіршились взаємини

Каїро. — З'єдинена Арабська Республіка заклала гострий протест проти повторного порушення суверенности її повітряного простору, коли в минулу суботу 14 ц. м. три іракські бомбардувальники налетіли знову на місцевість Ель Кочук по сирійському боці кордону та острілювали ту місцевість і шлях до нього. Такий сам налет відбувся в тому обширі в минулий вівторок. Президент З'єдиненої Арабської Республіки Гамаль Абдель Нассер виголосив в минулу суботу четвертий день підряд знову різку промову проти іракського режиму генерала Абдуль Карім Кассіма, закинувши йому знову, що режим Іраку є опанований комуністами, ворогами Ісляму і арабської єдности. Нассер знову недвозначно натаврував Москву, як дійсного спричинника комуністичної диверсії на Середньому Сході. У столиці Сирії Дамаску відбулась величезна вулична демонстрація проти теперішнього режиму в Іраку і комуністів з нагоди похорону іракського старшини, який ранений в боях за Моссуль, втік до Дамаску, але помер від ран у шпиталі. За твердженням часописів із Багдаду, остання невдачна військова революція проти режиму Кассіма коштувала життя коло 2.000 особам, куди кривавіший баляс навіть від балянсу минулорічної липневої революції в Іраку проти короля Фейсала II і його режиму.

Спорт

УСК, Ню Йорк — С. К. Гота 3 : 2

Ню Йорк, неділя, 1-го березня. — Вже сам факт, що від висліду цих змагань залежатимуть дальші вигляди обидвох команд на друге місце в Лізі, заповідав дуже цікавий хід гри. Тому із самого початку УСК намагався вирішити вислід у свою користь, але кількох певних позицій напад не використав або стріляв просто в руки воротаря противника. Те саме можна сказати про Готу, що, на наше щастя, мала стрілового пеха. І так перша половина кінчиться в нічию 0 : 0. Друга половина гри доказує, що УСК хоче і може виграти. По доброму загранню помочі м'яч доходить до Копсініса і цей певним стрілом добуває перші ворота для УСК-у УСК надалі натискає, а його короткі приземні подачі виводять противника із рівноваги та починають його нервово вичерпувати. В той час Голюка із віддалі кількох кроків добуває другі ворота. Серед усківців наступає коротка хвилина відпруження. Використовує це Гота й із замішання стріляє ворота, а згодом довгим стрілом із лінії помочі вирівнює. Серед численних симпатиків нашої команди констернація, бо у повітр'ю висить нерішена, а то і програна. Але УСК знову докладає усіх зусиль, щоби ці змагання виграти. І дійсно, в 4 хвилині перед кінцем змагань Копсініс далеким стрілом „у віконце" усталює вислід змагань та дальших 2 цінні точки для нашого клюбу.

Іван Сєрант

Чорноморська Січ — Салерно 2 : 0 (1:0)

Нюарк, 1-го березня. — Передостанні змагання, що відбулися на гарячім ґрунті гагаласливих італійців у Джерзі Ситі, заінчилися заслуженою, хоч важко виборeною, перемогою Січі. Дружина чорноморців, що виступила у складі: Мек Дуґал, Ол. Голюка, Поллок, Кіралі, Шманько, О. Дуткевич, Гюґо, Брус, Ляшло, Хромовський, Каздоба і Ю. Голюка, грала вирівняно, амбітно і твердо, так, що вповні заслуговує на признання. Героєм дня був автор обоїх воріт (15 і 48 хв.) — Данко Хромовський, який був беззастережно найліпшим змагуном на грищі. Змагання були незвичайно важні з приводу гострої гри та вибухового темпераменту господарів; при чому м'яке і нерівне грище унеможливлювало контролю над м'ячем.

Віримо, що Січ виступить до своїх останніх змагань з тією самою незламною волею перемоги і добувши першенство — увійде до найвищої кляси („А") стейту Н. Джерзі. Стан табелі по останніх змаганнях виглядає так:

Клюб:	від. точок:	воріт
1. Січ, Нюарк —	27 : 7,	50:20
2. Гунгарія —	25 : 11,	43:22
3. Вістуля —	42 : 8,	55:23
4. Верітас —	23 : 9,	37:19

Чорноморська Січ „Б" — Італієн - Амерікен „Б" 4 : 1 (3:0)

Додаткові вирішні змагання за друге місце в табелі мистецьких гор принесли заслужену перемогу резерві Чорноморської Січі, для якої всі четверо воріт добув стрілець дня — Роман Бутник.

Січ виступила в складі: Максимів; Гельвіґ - Майорчик; Бойко - Бренич - Топорович; Корось - Бутник - Ірась - Кіс і Груб. Ціла дружина грала жертвенно, з повною посвятою; на вирізнення заслуговують, крім автора чотирьох воріт — Бутника, Евген Бренич, Ірась та воротар Максимів.

Форд випустить на ринок малі авта вже в 1960 році

Дітройт, Мишиґен. — Фордова Моторова Компанія по раз перший публічно повідомила громадянство, що вже в 1960 році випустить на ринок малі моделі авт, які будуть дешевші і зуживатимуть менше пального. Так само і дві інші автові фірми — Дженерал Моторс і Крайслер плянують випродукувати менші авта, щоб конкурувати з закордонними імпортованими возами та з „ремблерами" (Амерікан Моторс) і „ларками" (Стюдебейкер-Пакард). Але досі ці дві корпорації не повідомляли про це публічно. В першому році три великі корпорації мали б випродукувати від 500,000 до 1,000,000 малих возів. Гадають, що цього року продадуть коло 900,000 малих авт. (імпортованих і американських). Дехто твердить, що Дженерал Моторс випустить на ринок малі авта скорше від Форда. Форд мав би продавати нові малі авта по 2,000 або навіть і менше. Вони мають бути довгі на 182 цалі, а шириною осей на 108 цалів.

Випробовували ракету-літак X-15, яким летітиме людина в космічні простори

Мюрок, Каліфорнія. — 10-го березня на летунській базі Едвардс випробували по раз перший ракету-літак X-15, який призначений на те, щоб везти людину в космічні простори. Це був гібрид літака і керованої ракети, яка була причеплена під крилом джетового літака типу Б-52. Ціллю цієї проби було випробувати стабільність ракети-літака X-15 під час лету. Виявилося, що під час першої вправи Б-52 кружляв в повітрі одну годину і 10 мінут на висоті 38,000 стіп. В кабіні при X-15 сидів пілот, який досліджував цей пробний лет, мавши зв'язок із пілотом бомбовика Б-52, а також із двома пілотами на двох інших літаках та з інженерами на землі. В дальших пробах ця ракета має літати на висоті 100 миль із швидкістю 3,500 миль. Летунські фахівці є вдоволені з цього першого пробного лету.

Подарований індик спричиняє три податкові проблеми

Ню Йорк. — Саме тепер виготовляються податкові звіти і заяви, і автори таких формулярів стоять перед проблемою, чи подарований індик робітникові має вплив на виготовлювання отих податкових заяв. 1. Чи вартість того індика треба вважати за заробітну платню. 2. Чи працедавець, який подарував ту птицю робітникові на Різдво, має право вважати вартість того індика як „звичайний" і потрібний видаток для свого бизнесу? 3. Чи затруднений, який дістав цього індика, має вважати його вартість за прибуток, від якого треба платити прибутковий податок? Податкові урядовці відповіли, що в жадному випадку на ці три запити не можна відповісти „так", тільки у всіх трьох випадках треба відповісти „ні". Але ці урядовці ясно заявили, що оце „ні" не відноситься до грошових дарунків або до дарунків, що їх легко замінити на гроші, і то без огляду на їхню вартість, бо вартість цих дарунків треба відтягати від оподаткування працедавцям, а затруднені мусять від них платити прибутковий податок.

ХТО ГОВОРИТИМЕ В ІМЕНІ ЛЮДСТВА?

Ню Йорк. — Журналіст пресового концерну Скріпса-Говарда Фред Спаркс з нагоди побуту англійського прем'єра Мекміллена в Москві писав про те, що так звана коекзистенція з комуністами це те саме, що визнання таких кривавих режимів, які є в Москві і Китаї. Представники Заходу погоджуються навіть танцювати з представниками тиранії, пити водку, їсти кав'яр і виголошувати промови. Але хто говоритиме в іме' чехів, східніх німців, китайців, в'єтнамських католиків і совєтських жидів? — Фред Спаркс не згадує про ті народи, які, як українці, вже більш як 40 років говорять із Москвою зброєю своїх армій та повстанців, хоч „людство" вже довгі роки пактувало і пактує з тиранами.

● **Бюро Федеральних В'язниць** повідомляє, що в 1958 р. у ЗДА виконано 48 вироків смерти: 40 — за вбивство, 7 — за знасилування і один — за збройний грабіж. Крім того виконано вирок смерти за вбивство, винесений військовим судом. Число смертних вироків, виконаних у 1958 році найменше від 1930 року, коли Бюро Федеральних В'язниць почало проголошувати статистику виконаних вироків смерти.

● **Англійський прем'єр Мекміллен,** бувши минулого тижня в північній Ірляндії, у своїй промові затаврував звільнення з в'язниці в південній Ірляндії 21 члена підпільної Ірляндської Республіканської армії, що бореться за об'єднання тієї країни. Ця критика уряду де Валери відразу прихилила до нього симпатії ірляндського народу і віддала йому в теперішній передвиборчій кампанії більші послуги, як найпосильніша власна агітація.

Совєти формують „народні бригади" для боротьби „з хуліґанами"

Москва. — Совєтський уряд проголосив заклик, щоб добровільці зголошувались до т. зв. народних бригад, які насправді були б допоміжною поліцією для боротьби з „асуспільними елементами", які утруднюють життя іншим підсовєтським громадянам. Совєтський розпорядок про творення „народних бригад" на базі добровільців говорить про конечність повести посилену боротьбу проти злочинців, молодечих вибриків, пиянства та авантурництва на вулицях, в публічних садах, у залізницях і на фабриках. Совєтський уряд хоче, щоб „народні бригади" стали наче перевишкільною і виховною установою для всякого роду покидків громадянства. Членів „народних бригад" рекрутуватимуть головно з-посеред комсомолу і фабричних робітників та студентів, які перейдуть партійний іспит, що вони годяться для такої поліційно-виховної місії. Хоч офіційно говориться про „добровільний" набір, але насправді це буде така сама „добровільна служба", як із „добровільним" виїздом на „освоювання цілинних земель" чи на іншу совєтську каторгу.

Промисловець Ітон твердить, що Хрущов не визнає Сталінової філософії аґресії

Ню Йорк. — Клівлендський промисловець Сайрус Ітон промовляв в телевізійному інтерв'ю на стації ВНТА і сказав, що можна робити договори з Хрущовим і Мікояном, бо вони обидва не визнають філософії аґресії Сталіна і Леніна. Ітон відвідував СССР, де був гостем Хрущова і Мікояна, якого американський мільйонер прийняв в себе під час його візити в ЗДА. На думку цього промисловця, приятеля Хрущова і Мікояна, все лихо виходить із того, що в американських амбасадах за кордоном є багато урядовців, які „пхають свого носа до чужого проса", а найбільше є їх з тих країнах, які мають інший погляд на закордонну політику, як американці. Ітон твердить, що тому не може прийти до замирення між ЗДА і СССР, бо „багато людей в нас не має довір'я до своєї власної країни" і боїться, що під час приязни з Москвою зросте в цій країні комунізм.

Сенат призначив $ 48 мільйонів на здійснення програми космічних просторів

Вашинґтон. — 10-го березня Сенат одноголосно (91:0) прийняв законопроєкт про видатки в сумі 48,354,000 долярів на поширення дослідів над космічними просторами і приспішення змагань в тому напрямі, щоб людина могла дістатися в космічні простори. Одночасно Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація повідомила про те, що вона старається випродукувати „ракету вбогої людини", при допомозі якої можна було б випускати наукові сателіти або посилати на висоту тисяч миль наукові інструменти, щоб дослідити космічні простори якнайдешевше. Ця „ракета вбогого" мала б коштувати „тільки" $500,000. Законопроєкт, ухвалений Сенатом, передбачає видатки в сумі дол. 20,750,000 на те, щоб в найближчих роках людина могла літати по космічних просторах. Цілий проєкт летів людини по Космосі вимагатиме найменше 200 мільйонів долярів.

Просвітлювання рентґеном шкідливіше від атомової радіяції

Трен, Н. Дж. — Голова Стейтової Радіяційної Комісії д-р Френкс Дуннінктон сказав, що звичайні рентґенові машини лікарів і дентистів є шкідливіші для здоров'я людей як та радіяція, яка виходить під час пробних експльозій атомових і водневих бомб. Д-р Дуннінктон є професором Рутґерського університету, і він заявив, що на основі дослідів радіяції ним очолювана комісія запропонує заборону вживати рентґенові машини в лікарських і дентистичних кабінетах. Ця комісія має також запропонувати заборону вживання флюороскопійних машин, що їх тепер вживають в крамницях обуви. Вона домагатиметься контролі над вживанням радіоактивних матеріялів в промислі.

● **На Кипрі,** де йде підготовча робота над перетворенням того острова у незалежну республіку і де життя приймає нормальний характер, грецькі недолітки час до часу обкидують камінням англійських вояків, 60 вояків, озлоблені такою поведінкою, у самочинній „відплаті" вибивали вікна на головній вулиці в місті Фамаґуста, нищили крамниці та приватні авта. Грецькі і англійські власті таврують поведінку нерозумних недолітків і реакцію вояків.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Т-во „Українська Січ", Від. 170, повідомляє, що Збори відбудуться в п'ятницю, 20-го березня 1959 р., в год. 6-ій веч., в УНДомі при 96 Fleet St. Проситься членів громадно прибути, вирівняти свої вкладки, як також розібрати білети на Пікнік, який відбудеться 7-го червня ц. р. — П. Мелень, предс.; В. Плечонь, кас.; І. Грабар секр.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 266, повідомляє своїх членкинь і членів, що Місячні Сходини відбудуться в суботу, 21-го березня 1959 р., в год. 7:30 веч., в церковній залі св. о. Миколая при Пуласкі вул. На цих зборах буде присутнім делеґат із Конвенції УККА, який звітуватиме про цю Конвенцію. Крім цього, маємо ще багато інших справ до полагодження. Управа просить взяти участь в цих зборах. — В. Труфин, секр.

КЛІФТОН, Н. Дж. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 97, повідомляє своїх членів, що Квартальні Збори відбудуться в неділю, 22-го березня 1959 р., в год. 2-ій по пол, в залі укр. прав. церкви — при 45-47 Hope Ave. в Пассейку, Н. Дж. Проситься всіх членів прибути, з огляду на важливі справи. — М. Мельник, рек. секр.

ТОРОНТО - СХІД, Онт. — Річні Звичайні Загальні Збори Т-ва „Молода Україна", Відд. 478, відбудуться в неділю, 22-го береня 1959 р., в год. 3:00 по пол., в домі предсідника Відділу П-ва М. і П. Остапчуків — при 208 Ontario St. Проситься всіх дорослих членів прийти на Збори, без опізнення. — М. Остапчук, предс.; В. Остапяк, секр.

СУДБУРИ, Онт. — Річні Збори Т-ва ім. Є. Коновальця, Від. 439, відбудуться в неділю, 22-го березня 1959 р., в год. 7-ій веч., в домі Українського Нац. Об'єднання при 130 Фруд вул. На Зборах буде присутній головний контролер УНС і організатор на Канаду інж. В. Коссар. Присутність членів обов'язкова. Якщо б члени не прибули на означений час, Збори відбудуться на одну годину пізніше. — В. Зацерковний, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Управа 42 Від. ім. Т. Шевченка повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 22-го березня 1959 р., в год. 2-ій по пол., в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо прийти всіх членів, бо є важливі справи до полагодження. Нова Управа на 1959 рік була вибрана на Річних зборах в такому складі: В. Новацький, предс.; М. Ткач, заст.; П. Головачук, фін. секр.; Н. Михайлишин, касир; В. Марущак, рек. секр. Контр. Комісія: інж. Б. Чайківський, Р. Щраменко, В. Микитин. Мужі довіря: П. Никифорчин, І. Синґалевич. Опікуни хворих: П. Тижбір, С. Андрусишин. Прапорщики: І. Вілоган, М. Тинью. І. Хомко, господар.

РОЗШУКИ

Пошукую Володимира і Лесю МАЗУРКЕВИЧІВ, які 1948 р. виїхали з табору Гельбрун, Зальцбурґ до ЗДА. Писати на адресу:
Oksana WOLYNEC
Villa Ballester
Calle Diagonal Norte 229
Prov. de Buenos Aires
Argentina

Посмертні Згадки

СТЕФАН КОМАРЯНСЬКИЙ, довголітній член Тов. Івана Франка, Відділ 266 УНС в Амстердам, Н. Й., помер 1-го березня 1959 р. на 74-му році життя, по довгій недузі. Покійний прибув до Америки ще 1905 році із міста Білий Камінь, повіт Золочів, Зах. Україна. Належав до всіх українських організацій. А також був засновником церкви Св. Отця Миколая в Амстердам, Н. Й. Провадив склеп із поживою, де знайшли велику поміч як стара, так і нова іміґрація, неодному допоміг в перших початках. Тож і не диво, що його так всі любили і прийшли віддати йому останню прислугу. Полишив в великім смутку жінку Теклю, два сини Григорія і Мирона, і одну дочку Стефанію, (зам. Вільчинську) і 4 внуки. Похорон відбувся 4. березня із церкви Св. Отця Миколая, при великім здвизі родини і союзовців і парафіян на цвинтар Св. Отця Миколая. Хай ця земля буде тобі легкою!

Василь Труфин, секр.

ЕВДОКІЯ ТЕСЛЯК, довголітня членкиня Тов. Вільна Україна, Відділ 200 в Озон Парк, Н. Й. Померла 15-го лютого 1959 р., прожила 69 років. Покійна походила з села ВоляМозовецька, повіт Тернопіль, Зах. Україна. Полишила в смутку три дочки: Гелену, Стелу і Мюріялу, три зяті, сім внуків і сестру Марію. Похорон відбувся 18-го лютого 1959 р., при участи родини і знайомих до католицької церкви, а опісля на цвинтар Ст. Чарлс, Фармінґдал, Л. Ай. — В. Й П.!

В. Ворґуль, секр.

ОЛЕКСА НЕПОРАДНИЙ, довголітній член Тов. Вільна Україна, Відділ 200 в Озон Парк, Н. Й. Помер 13 лютого 1959 р., прожив 71 рік. Покійний походив з села Серники, повіт Рогатин, Західна Україна. Полишив в смутку жінку Таньку, і брата Андрія. Похорон відбувся 17. лютого 1959 р., при участи родини, членів і знайомих до католицької церкви Св. Марії в Озон Парк, а опісля на цвинтар Ст. Джан, Квінс. — В. Й. П.!

В. Ворґуль, секр.

ВІРА ТИРУС, членкиня УНС, Відділ 341, Виндсор, Онт., померла по тяжкій недузі на 22-му році життя. Покійна належала до Союзу від дитячих років та була провідницею МУН. Свого батька втратила у 1939 році, де зістав забитий у майні в Кіркен - Лейк, Онт. В смутку оставила одиноку матір, а виндзорська молодь, втратила провідницю. Похорон відбувся 3-го березня із пох. заведення до укр. греко-кат. церкви. Похоронено на цвинтарі у Виндзор при участи родини, знайомих та членів т-ва. — В. Й П.!

Ів. Хрін секр.

ТАРЗАН, ч. 4225. Лови.

Пастка була готова, вибрано швидких бігунів, і тоді Тарзан промовив до решти тубільців . . .

— Ідіть . . . Чекайте в селі разом із Векюбі. Ви вже довідаєтеся, коли матимемо успіх.

Таким чином мавполюд, Гімю і два інші завзято шукали сліду Тантора . . . Почалися були лови!